

ministration, som ikke hurtigt vilde blive var, at vedkommende, som skulde sælge Gaarden, var Medlem af Foreningen, og som ikke hurtigt skaffede sig at vide, hvor stort et Beløb han havde indskudt af den samlede Kapital i denne Forening. Det maatte være et meget daarligt Tilsyn, en meget daarlig Administration, som ikke let fandt Vej til at stoppe et Misbrug, som man vilde forsøge paa at etablere her. Det staaar heller ikke vedkommende frit for at købe til den Pris, de ønske, Loven fordrer udtrykkelig, at det skal godtgøres, at det er til en forsvarlig og billig Pris, at Ejendommen staaar til Raadighed, og i saa Henseende er Finansministeriet ikke uden Vejledning. For det første have vi nu Vurderingen til Ejendomsskyld at henholde os til, og hvis den viser noget andet end Prisen for Gaarden, vil man straks være opmærksom herpaa. Og der er en Ting, man sikkert ogsaa vil gøre: Foruden at henholde sig til denne Vurdering vil man, hvis den ikke er ganske nylig afholdt, forlange en Erklæring fra vedkommende Vurderingsformand i vedkommende Kreds. Jeg tror derfor, at det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds med Hensyn til den private Spekulation kan være ganske rolig. I saa Henseende kan man være tryk med Hensyn til Lovforslaget.

Fra anden Side er det — og det kan være, at der er noget mere Berettigelse i det — fremhævet, at der maaske er truffet alt for haarde Bestemmelser mod den private Spekulation, saa at der bliver for lidt Opfordring for Folk til at sætte Penge i den Slags Foretagender. Man har sagt, at af rent velgørende Hensyn er der meget faa Mennesker, der ville sætte Penge i slige Foretagender, hvor der dog, som jeg nævned før, altid løbes nogen Risiko. Jeg tror imidlertid, at dette vil lade sig gøre. Jeg venter ikke, at det vil ske efter en stor Maalestok. Overhovedet venter jeg ikke en meget hurtig Udvikling af denne Sag. Jeg tror, det vil gaa ligesom med Husmandsloven.

Da Husmandsloven var til Behandling, forlød det jo, at de 2 Mill. Kr., som der var Tale om, vare alt for lidt: Hvad kunde det blive til? Nogle ganske faa Huse om Aaret. Da man fik Loven, viste det sig, at de sloge udmærket til, at man i de to første Aar end ikke nær opbrugte Beløbet. Saa kunde man sige, at det var et Bevis paa, at der ikke var Trang til denne Lov. Men saaledes forholdt det sig ikke. Efterhaanden nemlig som Loven skred frem Aar efter Aar, steg Forbruget

af Penge. Efterhaanden som Sagen arbejdede sig ind og fik fast Form i Befolkningens Bevidsthed, kom den i god Gænge. Nu ere vi naaede til 3 Millioner, og det vil ikke være længe, før disse Penge ere spiste fuldstændig op. Jeg tror, det vil gaa paa samme Maade med denne Sag.

Jeg venter ikke, at den skal tage stor Fart lige straks, jeg venter ikke, at et stort Antal Foreninger ville blive dannede, men jeg venter, at ikke længe efter at Loven er vedtagen, vil det ske, at naar der er saadan en Gaard, som særlig egner sig til Udstykning, ville paa dette Sted forstandige og behjertede Mænd se, at det lader sig gøre uden synderlig stor Risiko, og at det er en Fordel for Egnen og Kommunen at gøre det, og de sætte sig saa i Spidsen for en saadan Forening og faa Statshjælp til, at Udstykningen kan ske. Naar saa Eksemplet først et Sted er vist, vil det langsomt efterhaanden forplante sig fra den ene Egn af Landet til den anden. De 200,000 Kr., som ere stillede til Raadighed, ville nok slaa godt til det første Aar og maaske mere end det, men der vil efterhaanden ad Aare komme den Dag, da der med Rette bankes paa Finansministerens Dør igen for at faa denne Sum forhøjet.

Jeg siger til dem, som mene, at man har været for haard mod den private Spekulation her, og som frygte for, at der ikke skal være tilstrækkelig Opfordring til overhovedet at danne disse Foreninger, at der vil nok alligevel være Steder, hvor man gør Begyndelsen, og saa efterhaanden vil det ene Eksempel tage det andet med sig, og Sagen vil komme i god Gænge.

Der er en Ting, jeg vil gøre opmærksom paa, fordi det ikke er blevet sagt af nogen af Talerne. De have talt om den store Risiko, de vedkommende løbe, og det at ligge med en stor Landejendom er jo ingen ringe Risiko. Jeg vil der gøre opmærksom paa, at Forslaget udtrykkelig begrænser deres Risiko, idet den højeste Risiko, de løbe, er den indskudte Kapital. Ganske vist staa de indskrevne som Ejere, men i Lovens § 9 ere de udtrykkelig fritagne for personligt Ansvar overfor Statslaanefonden. Denne henholder sig kun til Ejendommen, men kræver dem ikke personligt til Ansvar, selv om den skulde komme til at lide Tab.

Jeg vil derefter vende mig enkeltvis til de ærede Talere, som have udtalt sig om Forslaget, idet jeg dog væsentlig kommer til at beskæftige mig med dem, som